

Anna Beránková:

Pražští cyrilisté a jejich vztah k řezenskému cecilianismu. Komentovaná edice korespondence pražských cyrilistů F. X. Wittovi

**Magisterská diplomová práce, ÚHV FFF UK, Praha 2019
210 s.**

Posudek vedoucího práce

Předkládaná práce patří do oboru diplomových prací, které přinášejí původní pramenný výzkum a vyjadřují se k důležitému hudebně historickému tematu. Při hledání pramenů k dějinám českého cyrilismu se autorce podařilo potvrdit existenci předpokládaných, ale doposud badatelsky nevyužitých a teprve nedávno zpřístupněných pramenů. Kompletně dochovaná přijatá korespondence pražských cyrilistů, zachovaná v Regesburgu/Řezně v pozůstalosti předního organizátora cecilského hnutí F. X. Witta, nedávno příkladně zpracované, dovoluje osvětlit řadu záhad ve vývoji a postupném osamostatnění českého cyrilského hnutí od cecilianismu. Zpřístupnění tohoto souboru pramenů může mít význam pro definici cyrilismu, který představuje svébytnou, ovšem až doposud obtížně definovatelnou kapitolu hudebních dějin našich zemí. Autorka napřed shrnuje stav vědomostí o cecilianismu a českém cyrilismu, a posléze do takto nastíněného obrazu zasazuje výpověď nově získaných pramenů.

Za hlavní faktografický přínos považují přesvědčivé svědectví o příčinách ztroskotání pokusu založit pražskou reformní organizaci jako odnož Wittova *Všeobecného německého cecilského spolku* (1873), což vedlo F. Lehnera k rozhodnutí zacílit organizaci na „země československé“, a později k založení *Obecné jednoty cyrilské* (1879). Jak vyplývá právě z osobní korespondence, důvody je třeba hledat nejen v zásahu rakousko-uherské byrokracie, nýbrž i v nedorozumění a roztržce mezi oběma organizátory. Projevila se zde neslučitelnost Lehnerovy vize reformy chrámové hudby v Čechách (založené na zemské identitě, tehdy již dožívajícím jazykovém utrakvismu a navazující na projekt obnovy literátských pratrstev), a Wittovy koncepce reformy, založené na jednotícím principu německého jazyka, která nepřipouštěla výjimky. To vše se odehrávalo na pozadí všestranně komplikovaného (a ve své době nepředvídatelného) vývoje mezinárodněpolitického, národnostního, církevněpolitického a společenského během 70. a 80. let 19. století.

Nesporný přínos práce je dokumentační: spočívá ve zpracování pramenů nemalého významu, jejich zpřístupnění formou edice se všemi potřebnými restřiky a komentáři, a posléze v pokusu výpověď pramenů interpretovat a zařadit do doposud tradovaných vědomostí. Další předností je přehledné shrnutí vývoje cecilianismu (kap. 2) excerpované z německé literatury, a v neposlední řadě i zařazení korespondence a v ní zmiňovaných reálií do základního historického kontextu.

Rezervy práce vyvstávají v porovnání mezi prvořadou výpovědní hodnotou pramenů a stupněm jejich zpracování, které je v některých ohledech jen nejzákladnější: stěžejní kapitolou se stává nestrukturovaný výtah z korespondence, uspořádaný jako chronologický popis různorodých událostí (kap. 3.5). Představení pramenů, jejich popis a porovnání s jinými prameny se zde dostává do jednoho vyprávění, kde se nepřehledně střídají pasáže informativní, komentující a interpretující. Některé vytčené cíle tak práce splňuje jen velmi obecně: tak např. doplnění tradovaných informací o počátcích cyrilského hnutí (s. 7) se nakonec stane jen paušálním odkazem v závěru (s. 90). Bývalo by stačilo důkladněji porovnat citované a snadno dostupné prameny (spolkové a jednatelské zprávy F. Lehnera

v prvních ročnících *Cecílie* a retrospektivní články R. Perlíka v *Cyrilech* z 20. let 20. století), a závěr celé práce by mohl vyznít mnohem přesvědčivěji – bylo by možné jasně ukázat, v čem všem spočívá přínos publikovaných pramenů, v čem nabízejí nový pohled na tradované údaje.

Je zřejmé, že zjištěné souvislosti jsou často překvapivé, opouštějí rámec klasické hudební historie a vstupují do neřešené mezioborové problematiky. Zejména správná interpretace výměny názorů mezi F. Lehnerem a F. X. Wittem, všech politických narážek a vzájemných ohledů, vyžadujících mnoho čtení mezi řádky, možná v budoucnu zaměstná specialisty hned z několika oborů: bude vyžadovat správnou interpretaci všech dobových reálií politických, a až potom hudebněhistorických a hudebně estetických. S vědomím takto otevřeného terénu autorka dobře směřuje k vytčenému cíli: upozorňuje na úskalí, se kterými je třeba počítat při jejich interpretaci, v náročné mezioborové problematice postupuje uvážlivě, nenechává se překvapivostí informací vyprovokovat k rychlým závěrům a spíše vytýká žádoucí směry budoucího výzkumu.

Přes to všechno je škoda, že autorka přenechává svým pokračovatelům tak velkou část výpovědního potenciálu pramenů. Rovněž je škoda, že do práce nebyl zahrnut zdařile rozpracovaný překlad dopisů. Práci by rovněž prospěla dopracovanější a vyrovnanější úroveň stylistická a jazyková, méně přebytečných a někdy i redundantních obecných shrnutí (např. o cecilianismu v úvodu – 2. kapitole – závěru), i větší strukturovanost komentářů k dopisům jako jádra práce (stačila by na úrovni úvodních přehledů).

I při vědomí všech rezerv budiž uznáno, že práce dobře splňuje nároky kladené na magisterskou diplomovou práci, přináší původní badatelská zjištění a je na dobré cestě k tomu, aby její výsledky byly hojně citovány. Práci hodnotím jako **velmi dobrou a doporučuji** k obhajobě. Doporučuji, aby byla přinejmenším její faktografická a dokumentační část, dopracována a připravena k publikaci.

V Praze dne 20. 5. 2010

PhDr. Tomáš Slavický, Ph.D.